

Изх. № 21/20.06.2025 г.

До:

Министъра на околната среда и водите

Адрес: гр. София 1000, бул. „Княгиня Мария Луиза“ №22

Email: edno_gishe@moew.government.bg

Директора на Изпълнителната агенция по околна среда

Адрес: гр. София 1618, бул. „Цар Борис III“ №136

Email: iaos@eea.government.bg

Директора на Регионалната инспекция по околната среда и водите – гр. София

Адрес: гр. София, п.к. 1618, бул. „Цар Борис III“ № 136, ет. 10

Email: riosv@riew-sofia.org

Районна прокуратура - гр. Кюстендил

Адрес: гр. Кюстендил, ул. "Гороцветна" №14, ет.3

email: rp_kyustendil@kn.prb.bg

Директора на Регионална здравна инспекция – гр. Кюстендил

Адрес: гр. Кюстендил 2502, ул. „Тинтява“ № 36

Email: rzi@rzi-kn.net

Кмета на община Бобов дол

Адрес: гр. Бобов дол 2670, ул. „27 Октомври“ №2

Email: delovodstvo@bobovdol.egov.bg

Кмета на с. Големо село

Адрес: с. Големо село 2635

Email: kmet_golemo_selo@bobovdol.egov.bg

От: Фондация „Грийнпийс“ - България, ЕИК 207432623, представлявано от Меглена Антонова Антонова –председател, и

Сдружение „За Земята – достъп до правосъдие“, ЕИК 177012094, представлявано от Виолета Иванова Керемидчиева и Меглена Антонова Антонова – членове на Управителния съвет,

С общ адрес за кореспонденция: гр. София 1164, ул. „Миджур“ № 12

СИГНАЛ

относно превишения на нормите за качество на въздуха периода януари 2019 г. – май 2025 г. в с. Големо село, общ. Бобов дол

Уважаеми господин Министър,

Уважаеми господин Изпълнителен директор,
Уважаема госпожо Директор на РИОСВ – София,
Уважаеми господин Районен прокурор,
Уважаеми господин Директор на РЗИ – Кюстендил,
Уважаема госпожо Кмет на община Бобов дол,
Уважаеми господин Кмет на с. Големо село,

В течение на шест години от 01.01.2019 г. до 31.05.2025 г. в с. Големо село, общ. Бобов дол, са регистрирани значителни превишения на нормите за опазване на човешкото здраве по показатели серен диоксид (SO_2), фини прахови частици (ФПЧ_{10}) и сероводород, както и на алармения праг за SO_2 . Въпреки това компетентните органи не предприемат предписаните по закон мерки за спиране дейността на ТЕЦ „Бобов дол“, който системно и постоянно нарушава условията за опазване на чистотата на въздуха; не уведомяват засегнатото население за състоянието на качеството на въздуха и не гарантират включване на изискваната по закон информация и мерки в Програмата за качество на въздуха на община Бобов дол.

Системното бездействие на компетентните органи води до риск от значително увреждане на човешкото здраве и околната среда.

1. Значително замърсяване в района на въздействие на ТЕЦ „Бобов дол“

С решения на директора на ИАОС № 118/11.12.2024 г. и № 60/19.05.2025 г. ни бе предоставен достъп до протоколи от измервания, извършени с мобилна измервателна станция („МАС“) в с. Големо село, и информация за превишенията на нормите за контролираните замърсители за периода 2019 г. – май 2025 г.

Измерванията с МАС са извършени съгласно установените нормативни стандарти. Съдържанието на SO_2 е измерено съгласно БДС EN 14212:2012 – серен диоксид, което е съобразно с изискванията на т. 1, раздел I от Приложение №11 от Наредба №12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух („Наредба №12 от 15.07.2010 г.“). Съдържанието на ФПЧ_{10} е измервано съгласно БДС EN 16450:2017, а на сероводород – чрез ВВЛМ 2301/2011. Следователно, измерванията с МАС на Големо село в периода 2019 – май 2025 г. са извършени в съответствие с нормативните изисквания, което доказва тяхната достоверност.

1.1. Значително замърсяване на въздуха

Представените данни от измервания показват значително замърсяване на територията на с. Големо село, общ. Бобов дол, по показателите серен диоксид, ФПЧ_{10} и сероводород.

Съгласно данните на ИАОС превишенията по показател SO_2 са следните:

1. В рамките 56 дни през 2019 г.,¹ в които са извършвани измервания с МАС, са отчетени 47 превишения на средночасова норма („СЧН“) ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и 7 превишения на среднодневна норма („СДН“) ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$), което е 23 повече от позволените превишения на СЧН и с 4 повече от позволените превишения на СДН за една година. Аларменият праг за SO_2 ($500 \mu\text{g}/\text{m}^3$) е превишен 5 пъти за 3 последователни часа.
2. В рамките 52 дни през 2020 г.,² в които са извършвани измервания с МАС, са отчетени 35 превишения на СЧН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и 5 превишения на СДН ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$), което е с 11 повече от позволените превишения на СЧН и с 2 повече от позволените превишения на СДН за една година. Аларменият праг ($500 \mu\text{g}/\text{m}^3$) е превишен 2 пъти за 3 последователни часа.
3. В рамките 89 дни през 2021 г., в които са извършвани измервания с МАС, са отчетени 92 превишения на СЧН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и 16 превишения на СДН ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$), което е с 68 повече от позволените превишения на СЧН и с 13 повече от позволените превишения на СДН за една година. Аларменият праг ($500 \mu\text{g}/\text{m}^3$) е превишен 10 пъти за 3 последователни часа.
4. В рамките 40 дни през 2022 г., в които са извършвани измервания с МАС, са отчетени 7 превишения на СЧН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и 1 превишение на СДН ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
5. В рамките 55 дни през 2023 г., в които са извършвани измервания с МАС, са отчетени 16 превишения на СЧН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
6. В рамките 69 дни през 2024 г., в които са извършвани измервания с МАС, са отчетени 30 превишения на СЧН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$), което е с 6 повече от позволените превишения на СЧН, и 2 превишения на СДН ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
7. В рамките 20 дни до м. май 2025 г., в които са извършвани измервания с МАС, са отчетени 9 превишения на СЧН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и 2 на СДН ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Съгласно данните на ИАОС превишенията по показател ФПЧ_{10} са следните:

1. През 2019 г. са отчетени 5 превишения на СДН ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
2. През 2020 г. са отчетени 6 превишения на СДН ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
3. През 2021 г. са отчетени 9 превишения на СДН ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
4. През 2022 г. е отчетено 1 превишение на СДН ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
5. През 2023 г. е отчетено 1 превишение на СДН ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
6. През 2024 г. са отчетени 13 превишения на СДН ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).
7. От януари до май 2025 г. е отчетено 1 превишение на СДН ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

¹ Броят на дните, в които се извършва измерване е посочен в Писмо с изх. № 05-08-2681/17.02.2020 г. по описа на МОСВ.

² Броят на дните, в които са извършвани измервания през годините от 2020 г. до 2024 г., е определен въз основа на наше преброяване.

По показател сероводород през 2019 г. съгласно данните на ИАОС са отчетени 67 превишения на СДН (0,003 мг/м³) и 19 превишения на СЧН (0,005 мг/м³).

Това показва, че замърсяването в района на ТЕЦ „Бобов дол“ превишава многократно нормите за опазване на човешкото здраве, което е критерий за изключително високо ниво на замърсяването и риск за общественото здраве и околната среда.

1.2. Вреда на замърсяването от въздуха върху човешкото здраве

Атмосферното замърсяване влияе негативно върху човешкото здраве, най-често нарушавайки функциите на респираторната, сърдечносъдовата и имунната система. Това води до повишена заболяемост и намалена продължителност на живот. От всички регистрирани заболявания в страната през 2009 г. най-голям е относителният дял на заболяванията на дихателната система (около 38%), като според ИАОС причина за това може да бъде и замърсяването на околната среда.³ Най-засегнати от вредния ефект на атмосферните замърсители са най-чувствителните групи от населението – децата, възрастните хора и лицата с хронични заболявания.

SO₂ засяга тежко респираторната система. Замърсяването с SO₂ причинява нарушения в дишането, белодробни заболявания, нарушение на имунната защита на белия дроб, влошаване на съществуващи белодробни и сърдечносъдови заболявания. Нещо повече, излагането за дълго време на подобно замърсяване може да доведе до хипертония, астма, раздразнения на очите и възпаления по кожата. Замърсяването с ФПЧ води до засилването на алергиите, астматични пристъпи, дихателни смущения, рак на белия дроб, както и повишената честота на хоспитализации и преждевременна смърт.⁴ Проучване показва, че общото излагане на прахови частици ФПЧ_{2.5}, ФПЧ₁₀ и SO₂ е свързано с повишен риск от намаляване на когнитивните функции.⁵

1.3. Значително замърсяване на водите

Деятността на ТЕЦ „Бобов дол“ причинява значително замърсяване на водите в района. С писмо от 30.10.2019 г. Басейнова дирекция („БД“) информира ИАОС, че в пункт за мониторинг на подземни води Каптаж „Царичина“, „ВиК Дупница“ ЕООД, са установени високи концентрации по показателя сулфати, които са *„значителни и с констатирана трайна тенденция към увеличаване на концентрацията на този замърсител във времето“*.⁶ През януари 2020 г. БД информира ИАОС, че причината е заустването на отпадъчни води от ТЕЦ „Бобов дол“ съгласно издаденото през 2019 г. КР.⁷

³ ИАОС, <https://old.eea.gov.bg/bg/soer/2019/air/kachestvo-na-atmosferniya-vazduh>

⁴ Schraufnagel DE, Balmes JR, Cowl CT, De Matteis S, Jung SH, Mortimer K, et al. Air Pollution and Noncommunicable Diseases: A Review by the Forum of International Respiratory Societies' Environmental Committee, Part 1: The Damaging Effects of Air Pollution. Chest. 2019;155(2):409-16.

⁵ Sultan Ayoub Meo, Narmeen Shaikh, Metib Alotaibi, Abdullah Abdulziz AlWabel, Hamid Alqumaidi, Effect of air pollutants particulate matter (PM_{2.5}, PM₁₀), sulfur dioxide (SO₂) and ozone (O₃) on cognitive health, National Library of Medicine, 2024.

⁶ Писмо на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ изх. № КД-03-252(10)/30.10.2019 г.

⁷ Писмо на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ изх. № КД-03-584(6)/10.01.2020 г.

Замърсяването има непосредствен риск за човешкото здраве, тъй като засегнатото подземно водно тяло е зона за защита на водите за питейно-битово водоснабдяване и се използва за водоснабдяване на населени места.⁸

Съгласно годишните бюлетини на БД считано от 2017 г. до 2019 г. р. Разметаница, в която тецът зауства отпадъчни производствени води, е в най-ниския клас – много лошо състояние. През 2020 г. и 2021 г. състоянието е лошо, а през 2022 г. и 2023 г. екологичното състояние на р. Разметаница отново е в най-ниския клас - много лошо. ТЕЦ „Бобов дол“ със своето депо „Каменик“ е един от двата източника на промишлени отпадни води в р. Разметаница, а другият са възлищните мини по-нагоре по течението.

1.3. Нарушения на комплексното разрешително на ТЕЦ „Бобов дол“

ТЕЦ „Бобов дол“ е основният източник на индустриално замърсяване в района. Инсталацията отстои на едва 400 м. от къщите в с. Големо село. Операторът системно и постоянно нарушава условията за експлоатация на централата, включително условията за опазване чистотата на въздуха.

За периода от 2018 г. – 2023 г. на ТЕЦ „Бобов дол“ АД са наложени 84 наказателни постановления за нарушения на условия от комплексното разрешително („КР“) на централата. 35 от тези 84 наказателни постановления, или повече от $\frac{1}{3}$ от общия брой постановления, са били наложени във връзка с нарушения, които водят до замърсяване на въздуха (Приложение № 1). 27 наказателни постановления са наложени за неорганизиран емисии и изхвърляне на непречистени отпадъчни газове през изпускателно устройство („ИУ“) № 1, което не е снабдено със система за пречистване, извън разрешените режими на работа. В 19 от тези случаи съдът е потвърдил нарушението на КР.

8 наказателни постановления са наложени за нарушения на задълженията на оператора за измерване на отпадните газове. Тези нарушения препятстват измерването на замърсяването от инсталацията и контрола спрямо спазването на условията за експлоатация ѝ.

Операторът систематично и постоянно нарушава Условие 9.3.1 от КР № 45-Н4/2019 г., като изпуска неорганизиран емисии, и Условие 9.2.5.4 от КР 45-Н4/2019 г., като изпуска непречистени газове през ИУ № 1 извън разрешените режими на работа.

Основно изискване за горивните инсталации е емисиите да бъдат изпускани контролирано през изградените за целта изпускателни устройства (чл. 30, ал. 1 Директива 2010/75/ЕС). Инсталацията на ТЕЦ „Бобов дол“ АД системно и постоянно изпуска непречистени газове чрез пробиви в конструкцията на изпускателните устройства, през покрива и прозорците на котелното помещение и други части на инсталацията. През март 2021 г. РИОСВ – София констатира *„неорганизирано изпускане на емисии на вредни вещества от нарушената цялост на коминното тяло на ИУ № 2“* и от *„довеждащия газоход, който отвежда непречистените отпадъчни газове от ЕК № 2 към СОИІ и към ИУ № 1“* (Акт №61/2021 г. РИОСВ – София, въз основа на който е издадено НП №

⁸ Писмо на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ изх. № РР-22-6(10/21.07.2022 г.

205/13.08.2021, влязло в сила). През юли 2021 г. се констатира изпускане на неорганизиран емисии от „отвори, процепи, неуплътнени участъци на газоходите, в участниците след димните вентилатори на ЕК 1 и ЕК 2 до СОИ“ (Акт №192/2021 г. РИОСВ – София, въз основа на който е издадено НП№ 40/14.03.2022, влязло в сила). През 2023 г. и 2024 г. са подадени поредица от сигнали за емисии, които излизат от котелното помещение на централата, за дим, запрашаване и миризми от инсталацията. Това доказва продължаващото изпускане на неорганизиран емисии от централата (Приложение № 1). Това е показател за изключително лошото техническо състояние на инсталацията и непригодността ѝ да изпълни основното технологично изискване да изпуска емисиите си контролирано, през изпускателно устройство след пречистването им от съответните системи.

Централата системно изпуска непречистени газове от ИУ №1 в нарушения на Условие 9.2.5.4 от КР. ИУ № 1 е високият комин на централата, който не е снабден със сероочистваща инсталация („СОИ“) и електрофилтър. На оператора е разрешено да отвежда отпадъчни газове през ИУ № 1 само при спиране и пускане и в случай на авария. При съгласуване на условията на КР № 45-Н4/2019 г. РИОСВ – Перник констатира, че инсталацията на ТЕЦ „Бобов дол“ АД изпуска димни газове през ИУ № 1 непрекъснато: *„(К)ъм настоящия момент и от представените доклади за дебита на ИУ № 1 е видно, че операторът непрекъснато изпуска изходящи димни газове, а не само в разрешените периоди – разпалване и/или авария на СОИ.“* През 2023 г. и 2024 г. са подени поредица от сигнали за черен дим от високия комин, което доказва че операторът продължава да нарушава системно и постоянно условията за отвеждане на димните газове след пречистване.

Изпускането на непречистени емисии през пробиви в конструкцията на инсталацията или през ИУ № 1 въздейства значително негативно върху околната среда и здравето на гражданите. Въпреки вредното им въздействие, тези емисии не се отразяват от системата за измерване на замърсяването и оставят привидното впечатление за спазване на нормите за вредни вещества.

През периода 2018 – 2023 г. ТЕЦ „Бобов дол“ е санкционирана 14 пъти за изпускане на отпадъчни води в река Разметаница с концентрация на неразтворени вещества, желязо или рН над допустимите стойности (Приложение № 2). Дванадесет от тези наказателни постановления са потвърдени от съда, а едно не е оспорено от оператора.

2. Незаконосъобразни бездействия на компетентните органи

2.1. Бездействие по налагане на ПАМ

Независимо от изложените данни и тревожната ситуация с качеството на въздуха в с. Големо село компетентните органи и до днес не са предприели дължимите по закон мерки за преустановяване дейността на инсталацията до привеждането ѝ в съответствие с нормативните изисквания.

Съгласно чл. 158 от ЗООС, т. 3 и т. 4 министърът на околната среда и водите или оправомощени от него лица, както и директорите на РИОСВ, прилагат принудителни административни мерки при възникване на непосредствена опасност за замърсяване или увреждане на околната среда или за увреждане на здравето или имуществото на хората, както и за предотвратяване или преустановяване на административни нарушения, свързани с опазването на околната среда.

В случая на ТЕЦ „Бобов дол“ е налице дългогодишно и системно нарушаване на условията за експлоатация на централата, което е причина за значително замърсяване в района. Налице са данни за превишения на нормите за серен диоксид, ФПЧ_{10} и сероводород и на аларемения праг за серен диоксид в с. Големо село, които представляват сериозен риск за човешкото здраве и околната среда. Липсата на други промишлени източници, близостта на инсталацията и сезонността на превишенията налагат извод, че значителното замърсяване в района на с. Големо село се дължи на системните и постоянни нарушенията на комплексното разрешително на ТЕЦ „Бобов дол“. Това е потвърдено от ИАОС с актуализацията на разрешителното на оператора през 2023 г. на основание чл. 124, ал. 2, т. 1 ЗООС поради причиняване на замърсяване от инсталацията, което е толкова значително, че се налага преразглеждане на заложените емисионни ограничения или включване на нови такива (Решение № 45-Н4-И0-А1/2019 г.).

Системните превишения на нормите за опазване за качество на атмосферния въздух по показатели SO_2 , ФПЧ_{10} и сероводород в с. Големо село и на алармения праг за SO_2 доказват непосредствена опасност от увреждане на околната среда и човешкото здраве по смисъла на чл. 158, т. 3 ЗООС. Този извод се налага от приложимото законодателство. Норма за качество на атмосферния въздух е всяко ниво, установено „с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и/или околната среда“ (т. 3 ДР на Наредба № 12 от 15.07.2010 г.). Аларменият праг е „ниво, чието превишаване е свързано с риск за здравето на населението, включително при кратковременна експозиция, и при превишаването на което се предприемат незабавни мерки“ (т. 6 ДР на Наредба № 12 от 15.07.2010 г.)

Доказан е и приносът на ТЕЦ „Бобов дол“ за значителното замърсяване на водите в района.

Налице е фактическият състав за спиране дейността на инсталацията чрез налагане на принудителна административна мярка по реда на чл. 158, т. 3 и 4 вр, чл. 159 ЗООС до преустановяване на нарушенията на разрешителното за централата и риска за човешкото здраве и околната среда. Дългогодишно бездействие на компетентните институции спрямо това тяхно правомощие води до сериозни вреди за здравето и живота на живущите в района на въздействие на централата.

2.2. Неуведомяване обществеността за замърсяването на въздуха в района

Аларменият праг е всяко „ниво, чието превишаване е свързано с риск за здравето на населението, включително при кратковременна експозиция, и при превишаването на

което се предприемат незабавни мерки“ (т. 6 ДР Наредба 10). При установено превишаване на алармените прагове компетентните органи по чл. 19 ЗЧАВ **своевременно** предоставят на населението информация за замърсяването. Компетентни органи по чл. 19 ЗЧАВ са министърът на околната среда и водите, директорът на РИОСВ и кметът на общината.

Информацията, която трябва да бъде предоставена на обществеността включва:

1. Информация за наблюдаваното превишаване:

- местонахождение на района с превишаването;
- начален час и продължителност на превишаването;
- най-висока средночасова стойност;

2. Прогнози за оставащата част от деня и следващите дни:

- географски район на очакваните превишения на алармения праг;
- очаквани промени в нивата на замърсяване.

3. Информация за типа на засегнатото население, възможни здравни последици и препоръчително поведение:

- информация за чувствителните групи от населението;
- описание на вероятните симптоми;
- препоръчителни предпазни мерки, които следва да се вземат от засегнатото население;

- източници на допълнителна информация (чл. 44, ал. 1 и приложение № 16 от Наредба № 12 от 15.07.2010 г.)

Наред с това компетентните органи са задължени да предоставят данни за прогнозните превишения.

На територията на с. Големо село е налице системно и постоянно превишаване на алармения праг за SO_2 . През 2019 г. аларменият праг за SO_2 ($500 \mu\text{g}/\text{m}^3$) е превишен 5 пъти за 3 последователни часа. През 2020 г. - 2 пъти за три последователни часа, а през 2021 г. - цели 10 пъти за три последователни часа.

Въпреки тези обезпокоителни данни националните органи никога не са информирали обществеността за превишенията на нормите за КАВ и на алармените прагове. Предоставянето на информация за качеството на въздуха на обществеността е основополагащо правило в законодателството за опазване на околната среда и основно човешко право на гражданите, защитено от Конституцията на Р България (чл. 55) и Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (чл. 2 и чл. 8). Бездействието на компетентни органи поставя гражданите в невъзможност да вземат лични предпазни мерки, за да защитят здравето си, поради което представлява сериозно нарушение на техните права.

2.3. Програма за качество на въздуха на община Бобов дол прикрива информация за превишенията на нормите за SO_2 и не предписва изискуемите по закон мерки

С Решение № 299 от 19.10.2022 г. на Общински съвет – Бобов дол е приета „Програма за качеството на атмосферния въздух в община Бобов дол за периода 2021 – 2026 г.“ Програмата е изготвена във връзка с констатирани превишения на нормите за КАВ по показатели SO_2 и ФПЧ_{10} с извършени измервания в с. Големо село през 2019 г.

В нарушение на Приложение № 15 от Наредба № 12 от 15.07.2010 г., програмата не показва данните за превишенията на нормите за серен диоксид и ФПЧ_{10} , регистрирани в с. Големо село през 2019 г., макар именно те да са основанието за издаването ѝ. Представени са само данните за измерени концентрации на ФПЧ_{10} в с. Големо село и с. Мламолово през 2020 г. Невярно се твърди, че *„през 2020 г. не са регистрирани превишения по този показател“* (стр. 26 от Програмата). Съгласно данни на ИАОС през тази година в рамките на 52-та дни, през които са извършени измервания с МАВ, са регистрирани 5 превишения на СДН и 35 превишения на СЧН за серен диоксид, т.е. само за по-малко от два месеца превишенията на нормите са повече от позволеното за цяла година. По този начин в нарушение на законовите изисквания Община Бобов дол представя невярна информация и прикрива данни за сериозното замърсяване на въздуха в региона.

Основната задача на програмата е да включи *„подходящи мерки, така че периодът на превишаване да бъде възможно най-кратък“* (чл. 27, ал. 5 ЗЧАВ). Мерките следва да бъдат определени въз основа на информация за произход на замърсяването: списък на главните източници на емисии, причинители на замърсяването (карта) (Приложение № 15 от Наредба № 12 от 15.07.2010 г.).

При приемането на програмата Община Бобов дол невярно твърди, че на територията на общината не са регистрирани превишения на нормите за SO_2 , поради което програмата не включва мерки за намаляване на замърсяването по този замърсител. Това нарушение на правото е толкова значително, че по отношение на показателя серен диоксид програмата е нищожна. Нещо повече, твърдейки, че документът е програма за качество на въздуха по показател серен диоксид, Община Бобов дол създава опасна привидност, като внушава, че на територията на общината няма наднормено замърсяване по този показател. По този начин местните жители са въведени в заблуждение относно качеството на околната среда, в която живеят, нарушени са правото им на информация за околната среда и е отнета възможността им да вземат лични предпазни мерки срещу наднорменото замърсяване.

3. Престъпление против народното здраве и околната среда

Не на последно място, следва да се отбележи, че деяние на длъжностно лице, състоящо се в укриването или разгласяване на невярна информация за състоянието на околната среда, от което последват немаловажни вреди за околната среда, живота и човешкото здраве, представлява състав на престъпление против народното здраве и околната среда: чл. 353а НК.

Чл. 353а. (Нов - ДВ, бр. 86 от 1991 г., изм. - ДВ, бр. 85 от 1997 г.) Длъжностно лице, което в кръга на служебните си задължения укрива или разгласи невярна информация

за състоянието на околната среда и нейните компоненти - въздух, вода, почва, морски пространства - и от това последват немаловажни вреди за околната среда, живота и човешкото здраве, се наказва с лишаване от свобода до пет години и глоба от сто до хиляда лева.

Както посочихме по-горе, налице е укриване и/или представяне на невярна информация за околната среда от компетентните органи. Община Бобов дол невярно твърди, че на територията на общината не са регистрирани превишения на нормите за серен диоксид през 2020 г., поради което програмата не включва мерки за намаляване на замърсяването по този замърсител. Нещо повече, твърдейки, че документът е програма за качество на въздуха по показател серен диоксид, Община Бобов дол създава опасна привидност, като внушава, че на територията на общината няма наднормено замърсяване по този показател.

Вредите от допускането без санкции и мерки на централата системно да превишава нормите на замърсяване на въздуха са видими и известни за обществеността - жителите неведнъж са давали гласност на проблемите с качеството на въздуха и в интервюта по национални медии са разказвали за всички здравословни проблеми, с които са се сблъскали в последната година вследствие излагането на замърсяване в такъв сериозен мащаб.

С оглед на изложеното настояваме за следното:

1. Да се издаде заповед за преустановяване дейността на ТЕЦ „Бобов дол“, докато не се предприемат необходимите мерки и ремонтни дейности, така че централата да спазва условията на разрешителното си, включително да не изпуска неорганизиран емисии и емисии през високия комин извън периоди на пускане и спиране и да се намали значително броят на пусканията и спиранията при спазване на най-добрите налични техники.
2. Не по-късно от 31 юли 2025 г. да се уведоми обществеността за превишения на нормите за КАВ в района в периода 2019 – 2025 г. на уеб страниците ИАОС, РИОСВ и общината и чрез средствата за масово осведомяване.
3. Не по-късно от 31 юли 2025 г. резултатите от измерванията, извършени с АИС на ТЕЦ „Бобов дол“ и МАС, да бъдат публикувани на уеб страницата на община Бобов дол и на РИОСВ – София в рамките на 24 часа от часа на измерване. На уеб страницата на община Бобов дол и на РИОСВ – София да се представя информацията за всички измервания на КАВ, извършени в с. Големо село с АИС на ТЕЦ „Бобов дол“ и МАС от началото на 2019 г.
4. Да се проведат поне две обществени дискусии на територията на община Бобов дол, като една от които е в с. Големо село, с представители на РИОСВ – София, Община Бобов дол, ИАОС и РЗИ. На всяка от дискусиите да се представят на обществеността данните за КАВ за периода 2019 – 2025 г., влиянието на замърсяването на въздуха по показатели серен диоксид, FPCH_{10} и сероводород върху човешкото здраве и околната среда; да се дадат препоръки за лични мерки за

превенция; да се представи компетентността на различните институции при наднормено замърсяване на въздуха и правата на гражданите; да се поеме ангажимент за предоставяне на надлежна и своевременно информация за превишения на алармения праг от серен диоксид на уебстраницата на община Бобов дол и в местните средства за масово осведомяване.

Срещите да се проведат в периода 1 юли до 31 юли или от 1 септември до 30 септември 2025 г., като се спазват правилата за своевременно и ефективно информиране на населението.

5. В най-кратък срок Община Бобов дол да предприеме мерки за изготвяне и приемане на ПКАВ по показател серен диоксид въз основа на реалните данни за замърсяване на въздуха в района, която да предпише мерки, насочени към действителния източник на замърсяване в района – ТЕЦ „Бобов дол“. Програмата да бъде представена на обществеността за консултация не по-късно от една година от датата на този сигнал.
6. В срок до юни 2026 г. да се извърши скрининг на здравословното състояние на населението на територията на община Бобов дол и Дупница по населени места и вид на заболяването. В срок от един месец от извършване на скрийнинга, обобщени резултати да се публикуват в средствата за масово осведомяване, на уебстраницата на община Бобов дол и РЗИ – Кюстендил.

Приложения:

Приложение №1: Сигнали, подавани от граждани за периода 2023-2024 г.

Приложение №2: Наказателни постановления, издадени на ТЕЦ „Бобов дол“ АД във връзка с нарушения, свързани с условията за опазване на чистотата на въздуха

Приложение №3 - Брой превишения на нормите за серен диоксид и ФПЧ10 съгласно данни на ИАОС

С уважение,

Меглена Антонова,
председател на Фондация „Грийнпийс“ - България

Меглена Антонова,
член на УС на Сдружение „За Земята – достъп до правосъдие“

Виолета Керемидчиева,
член на Управителния съвет на Сдружение „За Земята – достъп до правосъдие“